

KÖNYVKERESKEDŐK

Ha rajtam állana, szakvizsgát tétetnék le a könyvkereskedővel, mielőtt boltjával együtt a publikumra rábocsátanám. „Úgy sincs elég könyvesboltunk! Hát még, ha képesítéshez kötjük!” Akkor, – akkor talán mégis csak lenne egy legalább. Mert most egyetlenegy sincs.

Pardon, én is jártam a Piacon, én is láttam a könyveskirakatot, sok-sok könyvet látni benne, kétszáz is van talán. Benn a boltban van még háromszáz. Hova legyen több egy vidéki boltban? Azt se veszik meg, ami raktáron van. Évszámra állnak a könyvek. Háború is volt. Forradalom is volt. Izé is van. Doktor úr, ne legyen igazságtalan. Beszéljünk komolyan.

*

Komolyan is lehet a dolgról beszélni. De akkor csak egészen komolyan. Uraim, a könyvet szeretni kell, a könyvvel foglalkozni kell. A könyv nem párti-áru! Hogy könyvhöz jutni nem lehet, az nem igaz. Ahányan, úgynevezett könyvkereskedők, Nagyvárad és Brassó között élnek, a legnehezebb viszonyok között is legalább háromszor hoztak Pestről vagonárut. De véletlenségből sem hoztak csak egyszer is könyveket; nyomópapírt hoztak, detail munkához való nyomópapírt. Sajátságos az a kapcsolat, mely a könyvkereskedés, a papírüzlet és a nyomdavállalkozás között kialakult. A fűszer és vas – nem annyira inkompatibilis, mint a könyv és a papír. Mert csak látszatra rokonok: mint a bőrbajok gyógyítása a nemi bajokéval. Az első a cégér, a második a seft. A szortiment-könyvkereskedésnek semmi köze sincs a borítékhoz, és semmi köze a radírgumihoz. És mégis országrészeket kell bejárni, míg az ember egy könyvkereskedőre akad, egy könyvkereskedőre, ki semmi más, csak könyvkereskedő.

*

Még csak nem is mentegetőznek. Kérdésre azt felelik, hogy miért foglalkozzanak könyvekkel, mikor csak papírral foglalkozni jövedelmezőbb. Miért is mentegetőzzenek? Mikor még, mint nyomdatulajdonosok is képesek olyan nyilatkozatra: hogy jobb a papírt tisztán eladni, mint nyomdamunkaként. És hivatkoznak nagy nyomdaüzletekre, melyek papírkészletüket konjunktúra áron továbbadják, ahelyett, hogy benyomatnák. És furcsállják, ha az ember, a homlokát összeráncolja. Nem értik, hogy az embernek vagyona gyarapításán kívül más hivatása is van. Nem értik.

De legalább ne írják ki, hogy ők: könyvkereskedők. Én a könyvkereskedőmmel beszélni szeretek. Áhítattal nézegetem vele együtt a könyveket. Egyáltalán nem úgy, mintha az portéka, az ő portékája volna. Mintha kincs volna, közkincs, mely az ő őrizetére bízott, s amelytől nem is mindenki kedvéért válik meg szívesen.

Jó, ez romantika. De hol van ez még a papíruzsorától?

*

De azért meg tudom találni az átmenetet a papírkereskedőtől a könyvek árusáig. A tankönyv – az átmenet. Ez bálaszámra rendelhető és árusítható. Fixre elhelyezhető. Konzumcikk s végeredményben is csak nyomtatott papír. Hát Isten neki, tartsák meg a tankönyveiket. De a

könyvet, az én könyvemet eresszék ki a kezükből, hasznot ez úgyse hoz, ne foglalkozzanak vele. Tegyük lehetővé, hogy a város végén egy kicsi boltocskában foglalkozzék a könyvekkel valaki, aki csak ennek él. Aki szereti a könyvet.

Mondjanak le a könyvről. Az ócska könyvről is. Sőt erről legelőbb. Úgynevezett „egész könyvtárak vételét és eladását” bízzák azokra, akik nem mázsaszámra mérik. A könyv ócskán sem zsibáru. És műárusokra vár.

Zord Idő, 1919. 8. szám